

Мовна картина світу українців крізь призму оксиморона

В. Г. Сухенко

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна
Corresponding author. E-mail: viktoriya.suhenko@hneu.net

Paper received 24.03.17; Accepted for publication 28.03.17.

Анотація. У статті проаналізовано традиційне розуміння природи оксиморона; розкрито знаковість оксиморонних одиниць й охарактеризовано їх уживання в сучасному українському мовному просторі (кінця ХХ – початку ХХІ ст.), відображено оксиморон як креативний засіб формування новизни словесних образів. Дібраний із різностильових текстів ілюстративний матеріал класифіковано у відповідні лексико-семантичні групи й виявлено функціонально-прагматичні можливості оксиморонів.

Ключові слова: оксиморон, контраст, лексико-семантичні групи, мовна картина світу, україномовний простір.

Національна мова – складна духовна картина світу, що не просто копіює світ у національній свідомості, але й створює його. У мовному існуванні представників тієї чи тієї спільноти закріплена лінгвоментальність як система стереотипів світосприйняття. Національно-специфічні особливості будь-якої лінгвоментальності обумовлені тим, що кожен народ відбиває і сприймає довкілля відповідно до своєї національної культури. Це відображено в релігії, художній літературі, засобах масової інформації, розмовному мовленні тощо. Погляд на світ є певним чином не лише універсальним, а й національно специфічним, тому носії різних мов можуть бачити світ дещо по-різному, крізь призму своїх мов. Поняття «мовна картина світу» стало одним з концептуальних у теорії пізнання, у когнітивній лінгвістиці. Під мовною картиною світу звичайно розуміють зафіксовану в мові і специфічну для конкретного мовного колективу схему сприйняття дійсності; з допомогою цього поняття з'ясовують специфіку буття людини, цілого народу [5, с. 376].

Мовна картина світу – «явище настільки складне й багатомірне, як і сама мова, яка є суспільним і разом із тим індивідуальним явищем, що пов'язане з позамовним світом, із світом певного суспільства, із світом індивідуума і становить собою певним чином організовану систему знаків» [2, с. 136]. Елементами в мовній картині світу є знакові одиниці – для української й типологічно подібних мов це морфеми, слова, стійкі сполучення слів, речення. При цьому для мовної картини світу суттєвою є система значень, семантичне наповнення кожного мовного знака [2, с. 98].

У природі матеріального світу все має свій антипод. Різко окреслені, гостро виражені протилежності в об'єктивній дійсності становлять так звані контрасти. Природно, що контрасти характерні для мови, яка відбиває об'єктивну реальність і сама є складником цієї реальності. Давно помічено, що предмети, явища, ознаки та дії сприймають краще, коли вони контрастують з іншими предметами, явищами, ознаками та діями. Відповідно до цього виразніше усвідомлюють і висловлену думку про окреслені реалії. Ця обставина й спричинила те, що «контрастуючі одиниці почали активно використовувати в усному й писемному мовленні зі стилістичною метою» [6, с. 96]. Вони є засобом створення експресії вислову.

Серед засобів експресивного контрастування виокремлюють оксиморон. Він «полягає в навмисному поєднанні слів із протилежними або просто взаємовиключними значеннями для вираження нового цілісного поняття або окремого явища, в оригінальній формі привертаючи увагу до його суперечливої природи» [7, с. 400]. За такою природою оксиморон зараховують

до номінативно-експресивних фігур мови. Компоненти цієї фігури спрямовані на створення ефекту увиразнення почуттів мовця.

Оксиморон як мовний феномен уже довгий час привертає увагу науковців (Н. М. Бобух, С. Б. Завалій, Н. М. Малахова, Л. О. Новиков, Н. В. Павлович, В. Я. Пастухова, О. В. Терханова, В. А. Чабаненко, Е. Г. Шестакова, О. О. Яшина та ін.). Більшість дослідників зазначають, що головною властивістю оксиморона є логічна несумісність, відношення протиріччя між його компонентами. Однак цього розуміння недостатньо, тому що за таких умов оксиморон нічим не відрізняється від звичайної антитези. Цей принципово важливий момент враховує у своїй дефініції О. О. Селіванова, визначаючи оксиморон як «стилістичну фігуру, що ґрунтується на поєднанні протилежних, семантично несумісних понять і створенні нового поняття» [3, с. 235].

У мові функціонує багато явищ, які вимагають розширеного дослідження, а також новаторського розгляду. У сучасній філології відбувається своєрідна переоцінка стереотипів і зокрема переосмислення фактів номінації. **Мета** статті – визначити можливість погляду на феномен оксиморона в синтезі плану змісту й плану вираження в різностильових текстах україномовного простору. Перше коло окреслених проблем пов'язане з лінгвістичною інтерпретацією феномену оксиморона. Друге коло проблем стосується питання про особливості поведінки одиниць оксиморонного типу в художніх творах, засобах масової інформації, розмовному мовленні, наукових та конфесійних текстах.

Оксиморон дуже виразний стилістичний прийом: використовуючи мінімум мовленнєвих засобів, він характеризує складність, внутрішню суперечність описуваного предмета або факту, дає змогу особливо наочно й виразно показати діалектичну сутність того чи того явища, створити нове, яскраве поняття, враження. У філологічній традиції саме узагальнене визначення оксиморона служить для зіставлення його з аналогічними поняттями, характерною рисою яких також є алогічність, непередбачуваність, суперечливість: парадокс, абсурд, нонсенс, катахреза, антитеза. Провідними параметрами їх співвіднесення виступають семантичний обсяг, основа й закономірності реалізації смислової межі, граничності; роль обманутого очікування; мета установки гри й процесуальності; своєрідність розвитку смислу.

Домінантою сучасної лінгвістики є дослідження мови в тісному зв'язку з людиною, її свідомістю, пізнанням навколишньої дійсності та її практичною діяльністю. Мову розглядають не тільки як систему,

але і як певну картину світу, яка є центральним поняттям концепції людини, що виражає специфіку її буття, ставлення до навколишньої дійсності. Зафіксований у людській свідомості конструкт світу реалізується крізь призму мови. Слово, яке лінгвісти вважають основною значущою одиницею мови, є формою людського буття, що відображається в різностильових текстах.

Аналіз оксиморонів за смисловим наповненням у мові художньої літератури, ЗМІ, розмовному мовленні, у церковних і наукових текстах та їхня лінгвістична інтерпретація дали змогу об'єднати досліджувані одиниці в лексико-семантичні групи й структурувати за частотністю їх уживання:

1) оксиморони, що характеризують зовнішність, поведінку, характер, стан та діяльність людини (*худий товстун, красива потвора, привабливо негарний, густа лисина, злий добряк, хоробрий боягуз, сентиментальний кат, доброзичливий ворог, вихований хам, постійно невдоволений оптиміст, чесний брехун, невинний грішник, балакучий мовчун, німий оратор, працьовитий ледар, віруючий атеїст, здоровий хворий, живий мрець, одружений холостяк, бідний багач, сліпі бачать, глухі чують, добровільне насильство, чесно брехати, стояти ніжки*);

2) оксиморони, що передають почуття та емоції (*сумна радість, щиросерда підлість, могутнє безсилля, кумедна печаль, сумне щастя, солодка нудота, безслізний плач, сухі сльози, приємна злість, незле презирство, бридлива симпатія, спокійна лютість, легковажна серйозність, жаліслива байдужість, весело сумувати, спокійненько накричати*);

3) оксиморони на позначення стану й властивостей предметів, речей (*квадратний м'яч, квадратна куля, круглий кут, мокрий сухофрукт, гарячий лід, літня шуба, гігантська крихта, ласкавий батіг, м'які зуби, електронний рукопис, усний лист, оригінальні копії, чиста пляма, твердий пух, біла сажка, рідкі цвяхи*);

4) оксиморони, що відображають абстрактні поняття (*унікальна банальність, довга мить, звичайне диво, неповторна буденність, віртуальна реальність, близька даль, нескінченна межа, німота багатослів'я, дробове ціле, різноманітна однаковість, великі дрібниці, німі розмови*);

5) оксиморони, пов'язані зі світом природи (*швидкісна черепаха, літаюча гусинь, повзаючий птах, суха вологість, суха вода, гарячий сніг, спека від холоду, палаючий лід, чорний сніг, біла ніч, обпалювати холодом, спекотна зима, співаюча тиша, мороз спеки, сухий дощ, палаючий холод, горіти від холоду, крижане вогнище, земне небо*).

Залежно від контексту оксиморонне словосполучення є виразником певного експресивно-стилістичного забарвлення: піднесення, зниження, осуду, іронії тощо. Подібно до інших неологічних утворень оксиморон порушує автоматизм сприйняття, звертаючи увагу на несподівані характеристики описуваного об'єкта, одночасно виступаючи засобом його пізнання. В основі утворення оксиморона перебуває «принцип доцільної несумісності», тобто неформальна логіка, а інший спосіб сприйняття, де активну роль відіграє уява й асоціативне мислення. Оксиморон дає змогу в умовах обмеженого словникового запасу деталізувати, розвивати семантику мовних значень і служити для ідентифікації не властивих об'єкту ознак або якостей та ступеня їх прояву.

Кожне нове століття характеризується глобальними змінами у всіх сферах життя людини, що обумовлює значне зростання темпів збагачення словникового складу мови. Унікальна властивість мови полягає в тому, що будь-яке слово в ній породжує інше [4]. Оксиморон є креативним засобом формування новизни словесних образів. Активне розповсюдження реклами в сучасному світі дало поштовх до виникнення в науці такого поняття, як соціальні оксиморони – поєднання ідей, образів, цінностей, з протилежним або взаємовиключним значенням, що утворює нове смислове ціле. У заголовках ЗМІ інколи трапляються парадоксальні загальновідомі цитати, які стали крилатими виразами, що одночасно є і трансформованими оксиморонами. В оксиморонних заголовках відбувається підкреслене, увиразнене поєднання протилежностей, що логічно виключають одне одного, – поєднання однокорених слів, гра слів: *«Неспокійний спокій»* (Вечірній Київ, 2008, № 141), *«Перезавантаження від недовантаження»* (Голос України, 2008, № 93), *«Платно-безплатні чеські візи обіцяють бути доступними пересічному громадянину»* (Поступ, 2005, 17–23 лютого), *«Нестрашні страшні казки із статті "10 фактів, які ви не знали про українські казки"»* (Українська правда, 2016, 19 травня), *«Користь безкористя»* (Дзеркало тижня, 2008, № 136).

Однією із цікавих властивостей досліджуваного мовного засобу є здатність уміщувати в собі антоніми, при цьому не втрачаючи оксиморонний зміст. Найчастіше можна побачити антонімічні оксиморони знову ж таки в заголовках. Саме цей спосіб зацікавлення читача дає змогу оксиморону бути актуальним та затребуваним у використанні в житті людства. Наприклад, антонімічні поняття-оксиморони в заголовках *«Німота багатослів'я»* (Голос України, 2008, № 11), *«Сила слабкості»* (Вечірній Київ, 2008, № 76) відображають протиріччя всередині самого явища.

Заголовок у публіцистичному тексті займає сильну позицію, оскільки саме йому належать такі функції, як емотивна, апелятивна, рекламна, а обсяг інформації, що міститься в заголовку, інколи може дорівнювати обсягу інформації всієї статті: *«Правдива брехня: Професіональні інвестори не довіряють індексу ПФТС»* (Бізнес, 2007, № 16), *«Старий-новий Генпрокурор...»* (Молода Гвардія, 2004, 10 грудня), *«Такий гіркий солодкий мед...»* (Україна Молода, 2005, 29 січня), *«Віртуальна реальність: до аналізу етимології поняття»* (Наука. Релігія. Суспільство, 2002, № 1), *«Вікно в нове минуле»* (Аргументи і факти, 2005, № 13), *«Війна за "проти всіх..."»* (Експрес, 2004, 12–14 листопада), *«Друзі-вороги. Хто дихає у потилицю?»* (Молода Гвардія, 2004, 30 вересня), *«Осягнути неосяжне»* (Голос України, 2008, № 81). Завдячуючи таким, задавалося б, несумісним визначенням, предмет, явище, якість, властивість, що позначає одне зі слів, отримують додаткову характеристику з боку другого, протилежного йому.

З плином часу вживання оксиморонів стало більш популярним. На початку ХХ століття виникає поняття медіатекст, у якому на зміну друкованому тексту прийшли нові різновиди текстів, пов'язані з відео, Інтернетом та мобільними телефонами. Тобто оксиморон стає актуальним і в медіатекстах, що значно розширює його затребуваність. Мова сучасних медіа експресивна, впливає на реципієнта насамперед через

емоційну сферу. Поєднання стилістично непеєднуваних елементів – сильний спосіб досягнення експресії. Оксиморон – інтелектуальний та експресивний елемент медіатексту як певна словесна композиція й фігура мови є одним із ефективних засобів впливу на читача, наприклад: «*Гіркота солодких перемог*» (MegaSite.In.UA (megasite.in.ua)), «*Заляті друзі*» (День (day.kyiv.ua)), «*Слабкість "сили" Росії: висновки на користь України*» (Українська правда (pravda.com.ua)).

Однак із зміною життя, з політичними та історичними подіями відбувається переоцінка поглядів, і оксиморонні вислови в заголовках ЗМІ вже не сприймаються як такі: «*Жінки в Збройних силах України*» (Новинарня (novynarnia.com)), «*Грамотна газета*»: *комплімент чи оксюморон?*» (MediaSapiens (osvita.mediasapiens.ua)), «*Минуле не минає*» (Нове місто (novemisto.info)).

Унікальністю й незвичністю поєднуваних слів у назвах програм, передач, фільмів тощо привертає увагу глядачів телебачення: «*Маленькі гіганти*» (українське дитяче талант-шоу на каналі «1+1», 2015 р.), «*Реальна містика*» (проект на каналі «Україна», 2015 р.), «*Страшна красуня*» (художній фільм на каналі «Україна», 2012 р.), «*Коли минуле попереду*» (серіал на каналі «Україна», 2016 р.), «*Заляті друзі*» (художній фільм, 2012 р.), «*Із широко заплуцценими очима*» (повнометражний художній фільм, 1999 р.), «*Правдива брехня*» (комедійний бойовик, 1994 р.), «*Назад у майбутнє*» (фантастичний пригодницький фільм, 1985 р.) тощо.

Суть оксиморона полягає в тому, що несподіване поєднання логічно несумісних слів у художньому тексті створює нове уявлення, несе водночас велике емоційно-експресивне навантаження, тому письменники охоче використовують цю стилістичну фігуру [1]. Оксиморон як стилістичний засіб підкреслює діалектичну сутність того чи того явища, показує всю складність і суперечливість зображуваного факту. Цей мовний засіб у межах ХХ – ХХІ ст. поширився в художній літературі, його стислість і виразність давали змогу бути використаним не тільки в текстах, а й у назвах збірок і художніх творів: «*Жорстоке милосердя*» (роман Ю. Мушкетика), «*Прекрасні катастрофи*» (трилогія Ю. Смолича), «*Веселий цвинтар*» (збірка В. Стуса), «*І колишнє й теперішнє разом...*» (поезія П. Усенка), «*Така довга мить*» (поезія С. Йовенко), «*О, не взискуй гірко меду слави!*» (поезія Л. Костенко), «*Нехай нечутним буде голос...*» (поезія П. Сингаївського), «*Далекі близькі*» (книжка В. Єрмоленка), «*У непорушності тут рух*» (поезія Л. Дмитерка), «*Такий на серці теплий сніг*» (поезія Г. Коваль), «*Веселий похорон*» (поезія В. Симоненка) тощо.

Оксиморон може виражати м'який гумор і дошкульну сатиру. Його звучання в поетичних творах охоплює різні інтонації: піднесені, урочисті, інтимно-ліричні: «*Любове грізна! Світла моя муко! // І радісте безрадісна моя*» (В. Симоненко); «*...І нині // Його вславляють хори солов'їні // За ніжну мужність, що в душі таїв*» (П. Воронько); «*Ми рабами волі стали...*» (І. Франко); «*У громі дня, в оркестрах децибелів // ми вже були, як хор глухонімих*» (Л. Костенко); «*Я їх люблю, я знаю їхню мову. // Я з ними теж мовчанням говорю*» (Л. Костенко); «*А я дивлюсь, поглядаю, // Сміюся сльозами*» (Т. Шевченко); «*Урочисті*

бабусі гойдають внучат... // Їх діди під Полтавою криком мовчать» (Б. Олійник); «*Болучим щастям і солодким боєм // Я хочу відповісти кожен раз*» (В. Крищенко); «*Десь там, у найглибших висотах... // Уся – з найтемнішого світла, // Уся – з найсвітлішого змроку... // Ген там, з найгіршого солоду, // Ген там, з найсолодшого болю... // Десь там, в найпалкішому холоді, // Ген там, в холоднічій спекоті...*» (І. Драч) тощо. Оксиморон ніколи не стане зайвим у мові художніх творів, оскільки впливає на читачів, створюючи незвичайний ефект. Тому користується популярністю й у ХХІ столітті. Сучасні українські письменники доволі часто послуговуються цим стилістичним засобом, наприклад: «*ім'я, вимовлене подумки*», «*вигадувати реалістичну історію*», «*тьмяне освітлення*» (І. Роздобудько); «*переробка майбутнє на минуле*», «*думками вголос*» (А. Курков); «*безмежний світ у долонях*», «*гомінка і тиха водночас*» (Д. Корній), «*витирає сумну посмішку з брів*» (І. Карпа) тощо. Креативність оксиморона надає забарвлення та новизни словосполученням і реченням. Оксиморон як суперечлива цілісність, детермінована домінантами світобачення, світовідчуття, світооцінювання письменника, реалізується шляхом навмисного зіткнення логічно несумісних понять, демонструючи нові рівні творчого пізнання світу митцем.

У науковому стилі, головним призначенням якого є пізнання світу, доведення теорій, обґрунтування гіпотез, класифікацій, роз'яснення явищ, систематизація знань, виклад матеріалу, представлення наукових відомостей, оксиморони доволі незвичні, але можуть пояснюватися певними науковими термінами або ж самі слугувати для пояснення, наприклад: *рідкий газ*, *біла сажка*, *гарячий лід* (хімія); *гігантський мікроб* (біологія); *додатний мінус*, *нескінченна межа*, *дробове ціле* (математика); *суха вологість* (географія); *темне світло* (фізика) тощо. Оксиморон допомагає розвинути та вдосконалити мислення й відмовитися від буденного автоматичного сприйняття речей чи явищ.

Така трансформація словосполучення, як зіткнення суперечливих компонентів, здатна надавати маніпулятивний вплив на реципієнта. Оксиморонні словосполучення містять поряд з негативно конотованим словом ще й позитивно конотоване. Наприклад, активно функціонують оксиморонні вирази «*спад економічного зростання*» і «*негативні темпи зростання*», які, повідомляючи про деяке зниження темпів зростання, усе-таки не заперечують його наявність. Цей спосіб трансформації словосполучення дозволяє повідомити правду, але подати її при цьому так, щоб в аудиторії склалося враження, що тимчасові негативні явища в економіці аж ніяк не перешкоджають протіканню глобальних позитивних процесів.

Поширені оксиморони також у конфесійному стилі: «*Сліпі прозрівають, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чуять глухі, і померлі встають...*» (Мт. 11: 5) (Ог.); «*Сліпі бачать і криві ходять; прокажені очищуються і глухі чуять, мертві воскресают...*» (Хом.); *жертва жива* (Рим. 12: 1), *друга смерть* (Об. 2: 11), *вибілили одягу в крові Агнца* (Об. 7: 14), *коли світло, що в тобі, є темрява* (Новий завіт Євангелія від Св. Матвія 6) тощо. У біблійних текстах оксиморон спонукає читача чи слухача до глибокого осмислення художнього прийому поєднання непосеєданого.

Під час уживання оксиморонів у повсякденному мовленні є змога виразити певне протиріччя за допомогою створення парадоксального вислову, при цьому зображуючи всю непередбачуваність ситуації або події: *гарячий холодець, холодний кип'яток, теплий сніг, сумна радість, скупа щедрість, злий добряк* тощо. У розмовному стилі оксиморон постає засобом виявлення нестандартного мислення. Їх уживають для увиразнення контрастного психічного стану людини, підкреслення суперечливої сутності зображуваних предметів і явищ, підсилення іронічного ставлення до зображуваного. З плином часу оксиморонні вислови

все більше набувають популярності, їх частіше використовують у різних галузях людської діяльності.

Отже, базуючись на притаманних людській природі особливостях, зокрема на властивості сприймати й запам'ятовувати контрастні предмети і явища значно гостріше, виразніше, ніж неконтрастні, і спричинило активне використання в українському мовному просторі такого контрастного стилістичного засобу, як оксиморон. У мовній картині світу українців він інтегрується відповідно до національного світобачення та світорозуміння й несе великий заряд експресії, викликає різноманітні емоції; його вживають для розкриття ідейного значення різностильових текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доломан С.С. Оксиморон у мові поезії / С.С. Доломан // Культура слова. – Вип. 27. – К. : Наукова думка, 1984. – С. 73-75.
2. Лисиченко Л.А. Ці невичерпні глибини мови : монографія / Л.А. Лисиченко. – Х., 2011. – 304 с.
3. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2006. – 716 с.
4. Сухенко В.Г. Мова і час: взаємодія і розвиток / В.Г. Сухенко // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць. – Вип. 9. Ч. 2 / [редкол. : Ж.В. Колоїз (відп. ред.), П.І. Білоусенко, А.З. Брацкі та ін.]. – Кривий Ріг, 2013. – С. 164-170.
5. Сухенко В.Г. Специфіка слова як мовної одиниці та мовного образу / В.Г. Сухенко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія». – Вип. 35. – 2013. – С. 375-377.
6. Терханова О.В. Оксиморон як явище вторинної номінації в газетно-журнальній публіцистиці / О.В. Терханова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Соціальні комунікації». – 2015. – Вип. 15. – С. 94-99.
7. Українська мова. Енциклопедія / Редкол. : В.М. Русанівський, О.О. Тараненко та ін. – К. : Укр. енцикл., 2000. – 752 с.

REFERENCES

1. Doloman, S.E. Oxymoron in the language of poetry / S.E. Doloman // Culture of the words. – Vol. 27 – K. : Scientific thought, 1984. – P. 73 – 75.
2. Lysychenko, L.A. These inexhaustible depths of language : monograph / L.A. Lysychenko. – Kh., 2011. – 304 p.
3. Selivanova, E.A. Modern Linguistics: terminology encyclopedia / E.A. Selivanova. – Poltava : Environment, 2006. – 716 p.
4. Sukhenko, V.G. Language and time: interaction and development / V.G. Sukhenko // Philological studies : Scientific journal of Kryvyi Rig National University : Coll. science. works. – Vol. 9. Part 2 / [Editorial board : J. V. Kolyoz, P. I. Bilousenko, A. Z. Bratski et al.]. – Kryvyi Rig, 2013. – P. 164-170.
5. Sukhenko, V.G. Specificity of the word as language units and speech images / V.G. Sukhenko // Scientific notes. A series of «Philological». – Ostrog : Publisher of National University «Ostrog's Academy». – Vol. 35. – 2013. – P. 375-377.
6. Terkhanova, O.V. The oxymoron as a phenomenon of the secondary nomination in newspaper journalism / O.V. Terkhanova // Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series of «Social communication». – 2015. – Vol. 15. – P. 94-99.
7. Ukrainian language. Encyclopedia / Ed. board : V.M. Rusanivsky, O.O. Taranenko et al. – K.: Ukr. encycl., 2000. – 752 p.

The language picture of the world through the prism of oxymoron

V. G. Sukhenko

Abstract. The article analyzes the traditional understanding of the nature of an oxymoron; the significance of the oxymoronic units is revealed and their use in the modern Ukrainian language space (late XX – early XXI century) is characterized, the oxymoron is reflected as a creative way of forming the novelty of verbal images. The illustrative material selected from the difference texts is classified into the appropriate lexico-semantic groups, functional-pragmatic possibilities of the oxymoron are revealed.

Keywords: *oxymoron, contrast, lexico-semantic groups, language picture of the world, Ukrainian-speaking space.*

Языковая картина мира украинцев сквозь призму оксюморона

В. Г. Сухенко

Аннотация. В статье проанализировано традиционное понимание природы оксюморона; раскрыта знаковость оксюморонных единиц и охарактеризовано их употребление в современном украинском языковом пространстве (конца XX – начала XXI в.), отражен оксюморон как креативный способ формирования новизны словесных образов. Подобранный с разностильовых текстов иллюстративный материал классифицирован в соответствующие лексико-семантические группы, выявлены функционально-прагматические возможности оксюморона.

Ключевые слова: *оксюморон, контраст, лексико-семантические группы, языковая картина мира, украиноязычное пространство.*